

ZBIÓR ZADAŃ
DO OLIMPIADY FILOZOFICZNEJ
OD STAROŻYTNOŚCI DO KOŃCA ŚREDNIOWIECZA

DAWID GÓRAS

INDEKS W KIESZENI

DAWID GÓRAS

Zbiór zadań
do Olimpiady Filozoficznej

Od starożytności do końca średniowiecza

Wersja demonstracyjna

WARSZAWA 2024

© Copyright by Indeks w Kieszeni, Warszawa 2024

Wydanie I

Autor: Dawid Góras

Projekt graficzny okładki: Justyna Książek

ISBN: 978-83-68290-08-0

Wydawnictwo Indeks w Kieszeni

IWK MAT sp. z o.o.

www.indekswkieszeni.pl

Test VII

Zadanie 1.

Przyporządkuj następującym filozofom po dwa z podanych niżej pojęć, ściśle związanych z ich koncepcjami. (2 pkt.)

Heraklit

1. ....
2. ....

Demokryt

1. ....
2. ....

Pojęcia: próżnia, harmonia przeciwieństw, atom, logos, entelechia.

Zadanie 2.

Określ prawdziwość lub fałszywość podanych niżej zdań wpisując w puste miejsca słowo „PRAWDA” lub „FAŁSZ”. (3 pkt.)

Sofiści twierdzili, że prawda jest absolutna i niezależna od jednostki.	
Zasada „człowiek jest miarą wszechrzeczy” stanowi podstawę relatywizmu poznawczego.	
Izostenia oznacza, że każde twierdzenie można uznać za równie prawdziwe jak jego przeciwieństwo.	
Według sofistów, lepsze są twierdzenia, które są prawdziwsze, a nie te, które przynoszą więcej przyjemności.	
Sokrates uznawał, że prawdziwa wiedza jest niezależna od człowieka i w pełni posiadają ją tylko bogowie.	
Według Protagorasa wiedza jest obiektywna i nie zależy od punktu widzenia jednostki.	

Zadanie 3.

Zaznacz właściwe odpowiedzi. (1 pkt.)

W którym dziele Platona zawarta jest słynna metafora jaskini?

- a) *Państwo*;
- b) *Uczta*;
- c) *Obrona Sokratesa*;
- d) *Fajdros*.

Zadanie 4.

Uzupełnij poniższą notkę biograficzną. (6 pkt.)

Platon twierdził, że rzeczywistość składa się z dwóch światów: świata zmysłowego i świata ..... . Świat zmysłowy jest zmienny i nietrwały, a poznanie go opiera się na ..... . Natomiast świat idei jest ....., doskonały i wieczny, a poznanie go możliwe jest jedynie przez rozum. Według Platona, rzeczy w świecie zmysłowym są jedynie cieniami doskonałych ..... . Najwyższą ideą jest idea ....., która daje byt i sens wszystkim innym ideom. Poznanie idei prowadzi do prawdziwej ....., a nie do mniemania, które ogranicza się jedynie do rzeczy zmysłowych.

Zadanie 5.

Odpowiedz na poniższe pytanie (tak lub nie) oraz uzasadnij swój wybór odwołując się do filozofii Arystotelesa. (2 pkt.)

a) Czy Pierwszy Poruszyciel jest w koncepcji Arystotelesa stwórcą świata? .....

b) Uzasadnienie:

.....
.....
.....

Zadanie 6.

Zaznacz właściwe odpowiedzi. (2 pkt.)

Według Arystotelesa, co jest ostatecznym celem państwa?

- a) Osiągnięcie dobrobytu materialnego
- b) Utrzymanie porządku i bezpieczeństwa
- c) Zapewnienie możliwości doskonalenia cnót i szczęścia obywateli
- d) Zaspokojenie potrzeb elity rządzącej

Czym według Arystotelesa jest sprawiedliwość dystrybucyjna?

- a) Rozdzielaniem nagród i zasług w zależności od wkładu jednostki
- b) Równym podziałem majątku między wszystkich obywateli
- c) Karaniem jednostek za popełnione przestępstwa
- d) Sprawiedliwością, która dotyczy umów międzyludzkich

Zadanie 7.

Uzupełnij poniższą notkę biograficzną. (5 pkt.)

Za twórcę stoicyzmu uznaje się ..... Stoicy uważali, że człowiek powinien żyć zgodnie z ....., co prowadzi do osiągnięcia wewnętrznego spokoju, zwanego ..... Stoicy dążyli do stanu ....., czyli braku namiętności, które mogą zakłócić rozumowe działanie. Cnota była dla stoików jedynym dobrem, a nieszczęścia życiowe, takie jak ból czy bieda, nie mogą wpłynąć na prawdziwe szczęście. Ważnym stoikiem, który propagował tę filozofię, był rzymski cesarz .....

Zadanie 8.

Podaj krótką definicję następujących pojęć. (4 pkt.)

a) predestynacja

.....
.....
.....

b) historiozofia

.....
.....
.....

Zadanie 9.

Uzupełnij poniższą notkę biograficzną. (5 pkt.)

Według św. Augustyna, dusza ludzka składa się z trzech elementów, które stanowią odzwierciedlenie ..... . Pierwszy z tych czynników, czyli ....., odpowiada za zdolność poszukiwania prawdy oraz rozumienia rzeczy wiecznych. Drugi czynnik, ..., umożliwia zachowanie doświadczeń i wiedzy, stanowiąc podstawę samopoznania człowieka. Trzeci z nich, czyli ....., to zdolność kierowania wyborem i działaniem, co nadaje człowiekowi odpowiedzialność za swoje decyzje. Problematyka psychologiczna jest dla św. Augustyna szczególnie ważna, gdyż stwierdził on, iż „chce poznać ..... i duszę” – i nic więcej.

Zadanie 10.

Wymień cztery cnoty kardynalne według św. Tomasza. (4 pkt.)

- 1) .....
- 2) .....
- 3) .....
- 4) .....

Zadanie 11.

Wyjaśnij, czym jest gradacja bytów u św. Tomasza i jak odnosi się ona do koncepcji hierarchii w społeczeństwie. (3 pkt.)

.....
.....
.....
.....

Zadanie 12.

Wyjaśnij, na czym polega różnica między skrajnym a umiarkowanym realizmem pojęciowym w sporze o uniwersalia. (3 pkt.)

.....
.....
.....
.....

Test VII

Zadanie 1. (2 pkt.)

Heraklit

1. harmonia przeciwieństw
2. logos

Demokryt

1. próżnia
2. atom

Zadanie 2. (3 pkt.)

FAŁSZ

PRAWDA

PRAWDA

FAŁSZ

PRAWDA

FAŁSZ

Zadanie 3. (1 pkt.)

a) *Państwo*

Zadanie 4. (6 pkt.)

1. idei
2. mniemaniu/postrzeżeniach zmysłowych
3. niezmienny
4. idei
5. Dobra
6. wiedzy

Zadanie 5. (2 pkt.)

a) Nie

b) Pierwszy Poruszyciel w filozofii Arystotelesa nie stwarza świata, lecz wprawia go w ruch jako cel ostateczny. Działa jako przyczyna ruchu, nie jako jego twórca. Arystoteles twierdził, że świat istnieje od zawsze.

Zadanie 6. (2 pkt.)

- c) Zapewnienie możliwości doskonalenia cnót i szczęścia obywateli
- a) Rozdzielaniem nagród i zasług w zależności od wkładu jednostki

Zadanie 7. (5 pkt.)

1. Zenona z Kition
2. naturą/rozumem/cnotą
3. ataraksją
4. apatii
5. Marek Aureliusz

Zadanie 8. (4 pkt.)

- a) Predestynacja to koncepcja zakładająca, że Bóg z góry przeznacza niektórych ludzi do zbawienia, a innych do potępienia, niezależnie od ich uczynków. Wiarę w pewną formę predestynacji można przypisać św. Tomaszowi.
- b) Historiozofia, czyli filozofia dziejów to filozoficzna refleksja nad historią. Badająca sens, cel oraz zasady kierujące rozwojem wydarzeń historycznych.

Zadanie 9. (5 pkt.)

1. Trójcy Świętej.
2. rozum
3. pamięć
4. wola
5. Boga

Zadanie 10. (4 pkt.)

- 1) Roztropność
- 2) Sprawiedliwość
- 3) Męstwo
- 4) Umiarkowanie

Zadanie 11. (3 pkt.)

Gradacja bytów u św. Tomasza odnosi się do hierarchicznego uporządkowania stworzeń od mniej doskonałych do bardziej doskonałych. Na szczycie tej hierarchii znajduje się Bóg, byt najdoskonalszy, a poniżej znajdują się aniołowie, ludzie, zwierzęta, rośliny i materia nieożywiona. Hierarchia bytu znajduje swoje odbicie w poglądach społecznych św. Tomasza, który uzasadniał hierarchiczność średniowiecznego systemu feudalnego.

Zadanie 12. (3 pkt.)

Skrajny realizm pojęciowy, reprezentowany przez Platona, głosi, że uniwersalia (pojęcia ogólne) istnieją realnie i niezależnie od jednostkowych przedmiotów. Umiarkowany realizm, reprezentowany przez Tomasza z Akwinu, zakłada, że uniwersalia istnieją w rzeczach jednostkowych i są rozpoznawane przez umysł, ale nie istnieją jako odrębne byty poza konkretnymi przedmiotami.

Zbiór zadań powstał z myślą o uczestnikach przygotowujących się do drugiego etapu Olimpiady Filozoficznej. Obejmuje **najważniejsze zagadnienia od starożytności po koniec średniowiecza**, pozwalając na solidne opanowanie kluczowych pojęć i problemów filozoficznych. **Wśród omawianych tematów znajdziesz między innymi:**

- filozofię presokratyczną;
- nauki sofistów i Sokratesa;
- myśl Platona i Arystotelesa;
- filozofię hellenistyczną;
- koncepcje św. Augustyna i św. Tomasza;
- najważniejsze zagadnienia filozofii średniowiecznej.

Zbiór zawiera **10 testów po 12 pytań**, wzorowanych na zadaniach z drugiego etapu Olimpiady z poprzednich lat. Za rozwiązanie zadań w każdym arkuszu można uzyskać 40 punktów - dokładnie tyle, ile jest do zdobycia na teście podczas drugiego etapu olimpiady. Klucz odpowiedzi z proponowanymi rozwiązaniami sprawia, że **zbiór może służyć także jako podręcznik do powtórek**, ułatwiając samodzielną naukę i analizę istotnych zagadnień.

Wydawnictwo **INDEKS
W KIESZCE**

Warszawa 2024
ISBN: 978-83-68290-08-0